Dermatologie

Litteken behandeling en beoordeling

Behandeling van littekens ontstaan door acne, operaties of ziektes, is een uitdaging. Het doel is niet een litteken te laten verdwijnen maar te verbeteren. Littekens, hoe klein of hoe groot ook, kunnen in de ogen van de behandelende arts meevallen, maar de cliënt denkt daar misschien heel anders over. Het is niet altijd nodig om de plastisch chirurg een litteken te laten corrigeren. Ook de schoonheidsspecialist kan, al dan niet in samenwerking met een arts, veel doen om littekens te verbeteren.

Aandoeningen zoals acne, huidinfecties en krabeffecten bij eczeem kunnen littekens veroorzaken. Ook operaties in het kader van basaalcelcarcinomen in het gezicht, melanomen en lentigo maligna's kunnen kleine en grote littekens achterlaten. Dit zijn medisch noodzakelijke behandelingen om problemen in de nabije toekomst te voorkomen en doorgroei van kankerweefsel te stoppen. Meestal realiseert de cliënt dit zich ook en legt hij zich neer bij het feit dat er littekens ontstaan. Met technieken die een goed opgeleide schoonheidsspecialist beheerst en met een goede beoordeling van het hoofdprobleem van het litteken, kunnen veel littekens tot volle tevredenheid van de cliënt worden verbeterd.

Impact

Qua psychosociale belasting kan een litteken een enorme impact hebben op het welbevinden van de cliënt. Zeker in bepaalde leeftijdsfases, denk bijvoorbeeld aan de littekens in de pubertijd en jongvolwassen leeftijd die de cliënt kunnen remmen in het vinden van een partner en het door de littekens niet deelnemen aan het sociale uitgaansleven. Zelfs de keuze van een baan kan daar vanaf hangen, denk aan een schoonheidsspecialist die zich schaamt voor haar acnelittekens in het gezicht.
Zoals in de vorige artikelen al besproken is de *Leeds revised acne score* een belangrijke beoordeling voor de ernst van acne. De ernst van acne bepaalt ook het risico op het ontstaan van littekens. Des te ernstiger de acne, des te meer risico op het ontstaan van littekens.

Tabel 1: Leeds revised acne score

Ernst	Omschrijving
Mild	Vooral comedonen (non-inflammatoire laesies), papels en pustels kunnen in kleine hoeveelheden en grootte aanwezig zijn (< 10)
Matig	Een aantal papels en pustels (10-40) en comedonen (10-40). Romp kan deels aangedaan zijn.
Matig-hevig	Veel papels en pustels (40-100) met vaak veel comedonen (40-100). Soms grotere diepere nodulaire inflammatoire processen. Grote gebieden aangedaan op gezicht, borst en rug.
Hevig	Nodulo-cystaire acne en acne conglobata met veel grote, pijnlijke noduli of pustels. Ook kleine papels, pustels en comedonen.

Noteren

Voor de littekens veroorzaakt door acne, huidinfecties, trauma's (bijtwonden, vallen, brandwonden) en operaties zijn er verschillende graderingsystemen. Echter er is maar één gevalideerd en dit is een Frans graderingsysteem, namelijk de Echell d'Evaluation Clinique des Cicatrices d'Acne (ECCA) voor acnelittekens. In Nederland echter wordt de *Leeds revised acne score* aangehouden. In het instituut is het voor de verbetering van littekens verstandig om de gradering te noteren van de ernst van het litteken en op basis daarvan een behandelplan te maken. De gradering is op basis van het oppervlak, het volume en de beweging van het litteken ongeacht de veroorzakende aandoening.

Tabel 2: Belangrijke punten voor het litteken behandelplan die in de verslaglegging van de schoonheidsspecialist thuishoren.

Kenmerk	Overwegingen
Activiteit en de aandoening die littekens heeft gegeven	De aandoening dient afdoende behandeld te zijn. Voorbeeld; als de acne nog steeds actief is dan dient eerst de acne behandeld te worden.
Fitzpatrick Huidtype	Huidtypes III tot en met VI hebben meer risico op hyper- en hypopigmentatie.
Geslacht	Denk eraan bij het opstellen van een behandelplan dat mannen niet gewend zijn om make-up te dragen. En dat vrouwen geen baarden hebben om littekens te bedekken.
Leeftijd	Pubers kunnen minder gemotiveerd zijn om regelmatig terug te komen voor de behandeling.
Psychosociale en fysieke gezondheid	Denk aan Body dysmorphic disorder waarbij cliënten niet-reële verwachtingen kunnen hebben t.a.v. de behandeling.
Beperkingen	Denk bij de behandeling aan de controles. Als een cliënt gebracht en gehaald moet worden kan dat ook de therapiekeuze bepalen. Hoe staat de cliënt tegenover de down time (de tijd dat de huid er niet zo goed uit ziet door de behandeling zelf, denk aan peelingen).
Ziektelast	De ernst van de aandoening en littekens bepalen soms ook hoeveel een cliënt kan verdragen.
Soort litteken	Ice pick littekens, atrofische en hypertrofische littekens, keloid etc.
Locatie van het litteken	Nek, coeur (decolleté gebied) en rug hebben een hoger risico op pigmentatie en hypertrofische littekens.

Beschrijving

Littekens zijn soms lastig te beoordelen. De onderstaande tabel geeft een handvat om de littekens te beoordelen en te beschrijven. Daarnaast kan op basis van de gradering een meer of minder intensief behandelplan worden opgesteld.

Tabel 3: Litteken gradering

Kenmerk	Beschrijving
Graad I	Abnormale kleur, maculair, erythemateus, hyperpigmentatie of hypopigmentatie zichtbaar voor de cliënt of toeschouwer
Graad II	Milde abnormale contouren, milde atrofie of hypertrofie die niet opvallend zijn vanaf een afstand van 50 cm of groter. En die goed gecamoufleerd kunnen worden met make-up, een baard of lichaamshaar.
Graad III	Matig abnormale contouren, matige atrofie of hypertrofie die zichtbaar zijn op een afstand van 50 cm en die niet makkelijk te bedekken zijn door make-up, baard of lichaamshaar. Maar die wel vlakker wordt door het manueel strekken van het litteken.
Graad IV	Ernstige atrofische en hypertrofische littekens die zichtbaar zijn op een afstand groter dan 50 cm en die niet makkelijk te bedekken zijn door make-up, baard of lichaamshaar. Het handmatig strekken van het litteken maakt deze niet vlakker.

Behandeling

Graad I erythemateuze markeringen op de huid kunnen behandeld worden met bijvoorbeeld retinoïden en anti-inflammatoire crèmes zoals corticosteroïden. Daarnaast kunnen ook vasculaire lasers en fractionele laser een goede behandeloptie vormen.
Graad I gehyperpigmenteerde maculae kunnen behandeld worden met middelen als hydrochinon, goede zonbescherming, middelsterke peelingen en microdermabrasie. Ook pigment laser en IPL kunnen verbetering bewerkstelligen.
Graad I gehypopigmenteerde afwijkingen kunnen behandeld worden met fractionele non-ablatieve resurfacing laser procedures. Soms ook door pigment overdracht procedures (blaartransplantatie, autologe cel overdracht).

>>

Een litteken van een enorme impact hebben op het welbevinden van de cliënt

Littekens kunnen goed behandeld worden in het schoonheidsinstituut, mits de schoonheidsspecialist daarin goed is opgeleid.

Graad II milde rollende atrofische littekens kunnen verbeteren door meerdere behandelingen bestaande uit skin needling, microdermabrasie, chemische peelingen, nonablatieve nonfractional en fractionele lasertherapie.
Graad II kleine zachte litteken papels worden juist weer behandeld door het collageen te verminderen. Dit kan door andere diathermie waarbij er in de salon meerdere apparaten gebruikt kunnen worden. Ook intralesionale corticosteroïden en fluoruracil is een behandeloptie, maar dit is voorbehouden aan de dermatoloog.
Graad III boxcar en rollende/golvende littekens kunnen behandeld worden door ablatieve laserbehandelingen, microdermabrasie en chemische peelingen, fillers, botoxbehandelingen in de onderste gelaatshelft of in gebieden met veel spierbewegingen in de glabella (gebied tussen de wenkbrauwen) en het voorhoofd.
Graad III hypertrofische of papulaire littekens kunnen behandeld worden met een vasculaire laser of IPL, intralesionale corticosteroïden en fluoruracil eventueel gecombineerd met siliconen verband.
Graad IV atrofische littekens boxcar en ice picks kunnen behandeld worden met trichloorazijnzuur peelingen en fractionele laserbehandeling, fillers, vettransplantatie. En de behandelopties genoemd bij graad III boxcar littekens. Daarnaast is pons elevatie met ponsbiopteurs in variërende diameters, pons transplantatie eveneens een optie.

Concluderend: in het instituut zijn meerdere behandelmethodes mogelijk voor een goede littekenbehandeling. Bij de dermatologische patiënt is er met de samenwerking tussen de schoonheidsspecialist, de huidtherapeut en de dermatoloog veel mogelijk om de littekens te verbeteren waarbij de patiënt door de behandeling minder psychosociale belasting ondervindt. (Dermatol Surg 2012;38:1302-1321)

Dr. A.J. Oosting, dermatoloog Spaarneziekenhuis, Hoofddorp
C.M. Uppelschoten, directeur U-Consultancy, Nieuwegein

U-Consultancy
Dermatologie opleidingen voor Schoonheidsspecialisten en Pedicuren en kappers en haarstylisten.

U kunt na de opleiding:
- Huidaandoeningen sneller herkennen;
- Huidanalyse uitvoeren met medische modellen en medische terminologie;
- Klanten beter adviseren omtrent huidverzorging en huidverbetering;
- Professioneel doorverwijzen naar huisarts/dermatoloog.

Data basisopleiding schoonheidsspecialisten 2013
Zwolle: 7 januari en 4 februari
Riethoven: 31 januari en 7 maart
Utrecht (4 avonden): 6 februari, 13 maart, 27 maart en 17 april
Brasschaat: 18 maart en 15 april 2013

Data vervolgopleiding schoonheidsspecialisten 2013
Riethoven: 7 februari en 21 maart 2013
Katwoude: 8 april en 13 mei 2013

Data opleiding pedicuren 2013
KRP geeft 18 accreditatiepunten voor deze opleiding.
Riethoven: 14 februari en 28 maart
Etten-Leur:22 april en 27 mei

Data opleiding kappers en haarstylisten 2013
Bunnik: 11 februari en 11 maart

Meer informatie en aanmelden kan via het inschrijfformulier op www.uconsultancy.nl.
U-Consultancy, Postbus 7060, 3430 JB Nieuwegein,
tel.: 030-6044170,
e-mail: info@uconsultancy.nl.